

אחרים, לא הי' מצליח להגיע לסברא זו עד שהי' אוכל בשרא דתורא. עיי"ש.

★★

כתב הרה"ק רבי צדוק (פרי צדיק פר' ראה), 'שהנפש מתאוה לאכילת בשר שהנפש מרגיש שנצרך לו אכילת בשר להשגת דברי תורה. ועל דרך שמצינו ברב נחמן דלא אכלי בשרא דתורא, ופירש רש"י, לא דקדקתי טעמו של דבר, ותוספות (ד"ה דלא) פירשו כפשוטו, שלא אכל בשר ששרוי בתענית היה. והכל אחד, שרב נחמן ידע, שהבשר נצרך לו לעסק התורה, וכעין שאמר רב נחמן [עצמן] לענין היין (עירובין סד, א), כל כמה דלא שתינא רביעתא דחמרא לא צילאי דעתאי. וזה שפירש רש"י לא דקדקתי טעמו של דבר, שכיון שלא אכל בשר לא יכול לדקדק טעמו של דבר, והיה אצלו אכילת הבשר ושתיית יין דברי תורה.

עוד כתב (צדקת הצדיק אות רטז), 'ובסעודה שלישית שהוא עם היציאה, אז זעיר אנפין שהוא מדת קודשא בריך הוא הממלא להחשק, והוא אז השפע היורד לצורך כל ימי השבוע גם כן, ותיקנו על זה שלוש סעודות, כי המאכל קיום החיים, ועל ידי האכילות כרצון השם יתברך הם נכנסים בלב, מאחר שהשם יתברך יסד המאכל לקיום חיי האדם, בודאי יש בו כח חיות המחיה לו.

ו'גם במאכל דחול יש שייכות כדרך שאמרו, האי דלא אמרי לך מאורתא, משום דלא אכלי בשרא דתורא, ואמרו (מכילתא ריש פרשת בשלח), לא ניתנה תורה אלא לאוכלי מן, פירוש שהוא לחם שמלאכי השרת אוכלין, ויש בו חיות רוחני עצום מאוד, ועל ידו זוכה לדברי תורה הרבה, ומסתמא כל תלמידי חכמים העוסקים בתורה שניתנה תורה להם הם אוכלי מן כמו שאמרו (אבות ג, ה), כל המקבל עול תורה מעבירין עול מלכות ועול דרך ארץ, ופרנסתו הוא דוגמת מן, ויש בו ודאי אותו קדושה להכניס בלב חיות מאמיתות השם יתברך, שעל ידי זה משיג דברי תורה מאמיתות חכמתו יתברך, [וממשמע שנאמר במן (שמות טז, כט) ביום השישי לחם יומים, נראה כי גם לענין השפעת בדברי תורה הוא בערב שבת קודש שפע כפול, והוא טעימה מהשפעת יום השבת, וכמו שאמרו גם כן לטעום המאכלות דשבת בערב שבת].

★★

ותירין, דכיון שמשיכתו מועילה כדי להתחייב באונסין, אף על גב שאין מועיל שיהיה שלו לגמרי, לגבי חיוב ד' והי' יש בכך משום קנין כדי להתחייב.

מכאן הוציא לדינא, שהלוקח החמץ בפסח, אף על גב לא קנה משום דאין קנין באיסורי הנאה, מכל מקום הרי אם החמץ בעין יכול לתבוע דמי החמץ שנתן למוכר, ואם יגנב או ישבר לא ישלם לו המוכר מפני שהלוקח חייב באחריות החמץ, ולכן שפיר לוקח הלוקח שקנה החמץ.

בקובץ שיעורים (בבא בתרא פו, א) תירץ, דמה שגנב צריך קנין אין הכוונה כדי שיזכה בהגניבה, שהרי אינו נעשית שלו, אלא דאין זה מעשה גניבה רק כשמוציא מרשות בעלים ומכניסה לרשות שלו, ולזה צריך שיעשה מעשה המועיל לקנות, דבקנין ודאי צריך שיכניסנה לרשותו, וכיון דמועיל מעשה כזה לקנות, מוכח שבכך נחשב הכנסה לרשותו, ומשום כך גנב מתחייב בה, ואם כן אין צריך רק "מעשה הקנין" ולא "חלות הקנין", ומה שאין מועיל קנין באיסורי הנאה, היינו שאין הקנין חל, דאי אפשר למוכרן או לקנותן, אבל מעשה הקנין שייך גם באיסורי הנאה, ולענין גניבה סגי במעשה גרידא.

דף ע"ב ע"א

בגמ': האי דלא אמרי לך באורתא משום דלא אכלי בשרא בתורא.

ופירש"י שכיון שלא אכל בשר שור, לא הי' יכול לדקדק בטעמו של דבר. והתוס' כתבו דשרוי בתענית. ופשטות משמע שחולקים ארש"י שמניעת אכילת בשר אינו טורד לעיון, וקשה דאם כן אמאי לא אמר רב חסדא דלא חשיב כן באורתא משום שהוא הי' מתענה.

וביאר הגאון רבי משה פיינשטיין באגרות משה (יו"ד חלק ד' סי' ל"ו אות ד') דבוודאי גם תוס' מודים דע"י מניעת אכילת בשר לא יוכל לעיין כראוי, אלא שהוקשו לתוס' הא גופא, אמאי לא אכל בשרא דתורא כדי שיוכל ללמוד ולעיין היטב. ותירצו שיושב בתענית הי'. והא שהי' יושב בתענית הוא משום תענית חלום וכדו'.

ומה שלא אמר משום שהי' יושב בתענית, משום שהאמת אמר, שגם אילו לא הי' יושב בתענית אלא אוכל דברים